



Louise Køsters tale ved klimamarchen for et levedygtigt landbrug

Taler

Louise Køster
Jordbruger ved Rabarbergaarden
medlem af netværket Levedygtig
Landbrug

Dato

24. november 2024

Sted

Christiansborg Slotsplads, 1218
København K, Danmark

1 I 1987 skrev Arne Melchior, at grunden til at vi aldrig får revolution i Danmark er fordi, inden vi er kommet ud på gaden, så er det blevet regnvejrs og hvem kan lave en revolution med en paraply i hånden.

5 I dag modbeviser udsagnet fra 1987, for regnen har silet og alligevel står vi her på pladsen med paraplyer ved hånden og er deltagere i en fredelig revolution. For når noget er nødvendigt nok, når vi som land og klode står overfor udfordringer der er så store at vi næsten ikke selv kan begribe dem, så væbner vi os med paraplyen, vores stemme og vores fællesskabet.

10

At der er fare på færde, er ikke altid kun af det dårlige. For som urmennesket så skærpes vores instinkt og opmærksomhed, og vi er klar til handling for at undgå faren, minimere den og måske helt eliminere den.

15 Og uagtet hvordan du, jeg og vi måtte have det med aftalen om den Grønne Trepert, så er det rent faktisk det der var incitamentet for at etablere den – at minimere faren ved at skabe et system for reduktion af CO2 udledning, mindske kvælstof tabet til vores vandmiljø og give vores trængte natur den plads den har behov for – hvis vi stadig skal have natur i Danmark.

20

Jeg er i udgangspunktet et positivt menneske, der næsten uanset hvilken situation jeg står i vil forsøge at se det bedst mulige i det givne. Sådan har jeg det også med Den Grønne Trepert. Den er slet ikke ambitiøs nok, det er vi helt enige om, men jeg ser den som første trædesten for at træde op og tage de næste
25 vigtige skridt hen mod en reel strukturel omstilling af vores landbrug.

Men der er dog noget ved aftalen der undrer mig dybt; Hvorfor kiggede man

overhovedet ikke på den primære hovedkilde til CO₂- og kvælstofs udledningen
30 fra landbruget? Hvorfor talte man stort set ikke om *elefanten i rummet*, en
elefant der her er i form af 25 millioner grise og 1,4 millioner stykker kvæg? Et
antal der gør os til det absolut mest dyrefortættede land pr. indbygger.

35 For vi har ikke kun et klima-, vand- og biodiversitetskrise – vi har også en
dyrevelfærdskrise.

Og den har ikke været en del af De Grønne Trepert, og det er en fejl, det skal vi
ændre.

40 I dag er langt de fleste husdyr lukket ind i lukkede staldsystemer, hvor de aldrig
får græs under klov og hov, eller en himmel over hovedet. Det giver ikke gode
dyreliv, men kun et lukket system hvor vi opretholder det samme antal dyr på
alt for lidt plads, der ud over dårlige dyreliv, faktisk heller ikke giver en effektiv
45 reduktion af CO₂ og kvælstofudledninger og at intensivere dyreholdet giver
heller ikke mere natur. Nærmest tværtimod.

For med samme antal dyr skal vi stadig bruge et enormt areal til at dyrke foder
for at opretholde det høje antal. Eller vi lægger beslag på andre landes arealer,
som når vi importerer proteiner fra sårbare økosystemer ude i verden.

50 Men den gode nyhed er, at når vi har dyrene ude i naturen, så bidrager de rent
faktisk til at løse kriserne. De holder arealer lysåbne, deres kokasser lagt ude i
marken har en 8 % lavere emission af metan end hvis den lægges i stalden og
skrabes ud. Og når kvæget græsser udleder de ifølge et hollandsk, og snart et
55 dansk parallelstudie, 30 % mindre metan, det samme som når de fodres med et
kemisk produkt som Bovaer.

60 Når dyr får mulighed for at leve så naturligt som muligt i et antal som jorden og
vandmiljøet kan bære, så bidrager husdyrene til at opretholde sunde økologiske
systemer.

Og det gælder ikke kun kvæget. Grisene kan bidrage med at omsætte vores
sidestrømme til både næringsstoffer og til gode proteiner. Men vi kan ikke
længere behandle grisene som produktionsenheder, ved at fikser dem og
65 inseminere dem som om de er produktionsapparater vi kan blive ved at
optimere med ny teknologi.

70 For dyr er levende sansende væsner og derfor er der en grænse for hvor meget teknologi vi kan benytte, uden at dyrene mister livet og vi mister vores etiske kompas.

Derfor er en af de vigtigste handlinger nu at stille sig op på den trædesten som Den grønne trepart har givet os og gå aktivt ind i arbejdet med en plan for at
75 reducere landets husdyr.

For hvis vi får reduceret vores husdyr, så bliver CO2 afgiften ikke så afgørende for vores klimaindsats.

80 Så bliver udtagningen af jorde ikke så essentielt for kvælstoffet, da vi reducerer det ved kilden.

80 % reduktion af husdyr kan meget vel være der vi skal ende, men det sker ikke i morgen. Det er nemlig virkelig vigtigt at vi får lavet en plan for en klog
85 reduktion ved at sætte de nødvendige reguleringsmål for de landbrugere der i dag har mange husdyr. De mangler nemlig de mål og den plan. Samtidig skal *de nye hegnsplæ* for udvidelsen af vores grøntsags- og øvrige planteproduktion, sættes, så vi kan få flere af vores dygtige landbrugere til at omstille deres produktion til planter. Og samtidig skal vi have flere nye landbrugere ud i
90 landet.

I skal forestille jer to akser; hvor den ene er antallet af dyr der falder over de næste 10 år og den anden er akse med planter der stiger og øger maden der produceres direkte til mennesker.

95 Det er ikke dyrene der er skurkene her. I et sundt økosystem er dyrene nogle af vores allervigtigste medspillere.

For godt et halvt år siden startede der, på initiativ fra Den Grønne
100 Ungdomsbevægelse, et netværk af progressive landbrugere, der alle arbejder for en strukturel omstilling af vores landbrug. Netværket hedder Levedygtig Landbrug og består i talende stund af 120 landbrugere og fødevarerproducenter fra hele Danmark. Vi har bedrifter lige fra ganske få hektarer til nogle med 4000 hektarer. Det er nemlig ikke størrelsen men gørelsen der betyder noget når vi
105 skal bedrive landbrug i pagt med de planetære grænser.

Og vi er i gang, bevægelsen mod et strukturelt nyt landbrug er i gang. Det er Levedygtigt Landbrug et levende bevis på. Transitionen sker faktisk lige nu mens vi står her på pladsen. Lad os alle sætte lys på det nye landbrug der spirer.

For som den britiske journalist, fødevarer- og landbrugsaktivisten Raj Patel skriver bogen ”Letters to a young farmer”:

115 **You have to work for a blue sky you never live to see.**

Og hvis I alle kigger op lige nu, så ved I at vi i Danmark hvor det regner så meget, arbejde lidt hårdere for ”en blå himmel”.

120 TAK for at jeg måtte tale til og for jer – god klimamarch.

Kilde

Manuskript tilsendt af taler

125 **Kildetype**

Digitalt manuskript

Tags

Demonstrationstale

Relateret

130 Malte Tellerups tale ved klimamarchen for et levedygtigt landbrug
24. november 2024

Mickey Gjerris' tale ved klimamarchen for et levedygtigt landbrug
24. november 2024

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/louise-kosters-tale-ved-klimamarchen-for-et-levedygtigt-landbrug>

135

140